

ประสิทธิภาพการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาส

ในอำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา*

THE EFFICIENCY OF THE TEMPLE MANAGEMENT OF THE ABBOT IN SIDA DISTRICT NAKHONRATCHASIMA PROVINCE

พระสมุห์อุเทน สุทธิจาโค (ไพเราะเขียว)¹, พระครูบรรพตภาวนาวชิรฐาน² และ พระอธิการอินทร์นุช สุวรรณ³

Phrasamu Uthen Suddhicāko (Paikew)¹, PhrakruBanpotpavanavithan² and PhraathikarInnuch Suwanno³

¹⁻³มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา

¹⁻³Mahachulalongkomrajavidyalaya University. Nakhon Ratchasima Campus, Thailand

Corresponding author E-mail: suri1358355@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. ศึกษาระดับประสิทธิภาพการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาส 2. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสกับประสิทธิภาพการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาส 3. นำเสนอแนวทางการส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาส ระเบียบวิธีวิจัยเป็นแบบผสมวิธี ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถาม ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.978 จากกลุ่มตัวอย่างได้แก่ พระสงฆ์ จำนวน 167 รูป วิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และการวิจัยเชิงคุณภาพ สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 10 รูปหรือคน วิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับประสิทธิภาพการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในอำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.28, S.D.=0.63$) 2. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างหลักการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสกับประสิทธิภาพการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาส ในอำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวม พบว่าหลักการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาส โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวกอยู่ในระดับสูง

* Received 10 April 2024; Revised 24 April 2024; Accepted 28 April 2024

มาก ($R=0.773^{**}$) จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย 3. แนวทางการส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในอำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา พบว่า หลักการบริหารจัดการวัดได้ส่งเสริมเกิดประสิทธิภาพการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาส มากยิ่งขึ้นมีลักษณะดังนี้ 1) ด้านคุณภาพของงาน คือ จัดหาบุคลากรทำงานได้ตรงเป้าหมาย ให้ความสำคัญกับคุณภาพ ติดตามผลงานจนกว่าจะบรรลุเป้าหมาย 2) ด้านปริมาณงาน คือ ปฏิบัติกิจกรรมภายในวัดตามแผนงาน แบ่งหน้าที่การทำงานให้ชัดเจน กำหนดบุคคลเข้าทำงานที่เหมาะสมกับปริมาณ 3) ด้านเวลา คือ กำหนดเวลา จัดสรรเวลาได้ตรงตามเป้าหมาย กำหนดระยะเวลาให้แน่นอน เสร็จตามวันเวลาที่กำหนด 4) ด้านค่าใช้จ่าย คือ กำหนดค่าใช้จ่ายให้เหมาะสมกับกิจกรรมที่จัด คิดหาแหล่งเงินทุนการจัดงานที่หลากหลาย จัดทำบัญชีอย่างถูกต้องโปร่งใส

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพ, การบริหารจัดการ, เจ้าอาวาส

Abstract

This research has the objectives: 1. Study the level of efficiency in temple management of the abbot. 2. Study the relationship between the principles of temple management of the abbot and the efficiency of temple management of the abbot. 3. Present guidelines for promoting the efficiency of temple management of the abbot. The research method is a combined method. During the quantitative research, a questionnaire was used. The reliability was 0.978 from a sample group of 167 monks. Data were analyzed using statistics, frequency, percentage, mean, standard deviation, and correlation coefficient. and qualitative research Interviews with 10 key informants or people were analyzed descriptively.

Efficiency level of temple management of abbots in Sida District Nakhon Ratchasima Province as a whole is at a moderate level. ($\bar{X}=3.28, S.D.=0.63$) 2. Results of the analysis of the relationship between the principles of temple management of the abbot and the efficiency of temple management of the abbot in Sida District, Nakhon Ratchasima Province. Overall, it was found that the principles of temple management of the abbot, overall, had a positive

relationship at the level. Very high ($R=0.773^{**}$), therefore the research hypothesis is accepted. 3. Guidelines for promoting efficiency in temple management by abbots in Sida District Nakhon Ratchasima Province found that temple management principles have promoted the efficiency of temple management by the abbot. More and more have the following characteristics: 1) The quality of the work is recruiting personnel to work according to the target. Pay attention to quality Follow up on work until goals are achieved. 2) The amount of work is to carry out activities within the temple according to the plan. Divide work duties clearly. Assign people to work that are appropriate to the amount of work. 3) Time: setting the time, allocating time according to the target. Set the time period for sure. Completed on the specified date and time. 4) Expenses: Set expenses to be appropriate for the organized activities. Consider various sources of funding for organizing events. Prepare accounts accurately and transparently

Keywords: Efficiency, Management, Abbot

บทนำ

การปกครองคณะสงฆ์และการจัดการวัดจำเป็นต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้มีความสอดคล้องกับการเมืองการปกครอง สังคมเศรษฐกิจปัจจุบัน สภาพการปกครองคณะสงฆ์ในปัจจุบันนี้มีความเป็นไปตามหลักพระธรรมวินัยส่วนหนึ่ง และอีกส่วนเป็นไปตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ รวมไปถึงกฎหมายของบ้านเมืองที่เกี่ยวข้องกับสิทธิบุคคลตามกฎหมายรัฐธรรมนูญเป็นต้น (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2565)

การคณะสงฆ์และการพระศาสนาที่พระสงฆ์และวัดได้ดำเนินการเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนในสังคมไทย แบ่งออกได้เป็น 6 ประการคือ 1) การปกครอง ได้แก่ การดำเนินการเพื่อให้พระภิกษุสามเณรทั้งสังฆมณฑลปฏิบัติตามพระธรรมวินัยอย่างบริสุทธิ์ถูกต้องเพื่อเป็นตัวอย่างและจะได้อบรมสั่งสอนประชาชนให้ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ ตามหลักธรรมแห่งพระพุทธศาสนาอย่างทั่วถึงทั้งประเทศ 2) การศาสนศึกษา ได้แก่ การดำเนินการให้พระภิกษุ



สามเณรและคฤหัสถ์ได้ศึกษาเล่าเรียนพระธรรมวินัย จนมีความรู้ความเข้าใจ และสามารถปฏิบัติได้ตามสมควรแก่ฐานะานุรูป อย่างเที่ยงแท้ได้ 3) การศึกษาสงเคราะห์ ได้แก่ การดำเนินการสงเคราะห์ช่วยเหลือให้เด็กและประชาชนได้ศึกษาเล่าเรียนทั้งในและนอกระบบการศึกษาของรัฐ เพื่อสามารถดำรงตนและดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุขและเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ ของประเทศ 4) การเผยแผ่พระพุทธศาสนา ได้แก่ การดำเนินการประกาศพระพุทธศาสนาให้ประชาชนได้ ทราบ เข้าใจ และน้อมนำไปปฏิบัติ เพื่อลวงพ้นความทุกข์และประสบความสำเร็จตามอุปนิสัยและผลของ การปฏิบัติตามหลักพระพุทธศาสนาของแต่ละคน อันจะยังสังคมตลอดจนประเทศชาติให้มีความผาสุก สันติสุข และเจริญก้าวหน้า 5) การสาธารณูปการ ได้แก่ การดำเนินการให้วัดทั่วประเทศเป็นวัดโดย สมบูรณ์ เป็นที่พำนักอาศัยศึกษาเล่าเรียน และปฏิบัติตามพระธรรมวินัยของพระภิกษุสามเณร เป็นที่ ทำบุญบำเพ็ญกุศล ฟังเทศน์ปฏิบัติธรรม และกระทำกิจกรรมของสังคมของประชาชนในท้องถิ่นที่ตั้งแห่งวัดนั้น ตลอดจนการรักษาวัฒนธรรม และอนุรักษ์ศิลปะโบราณวัตถุสถานของสังคมนั้น ๆ ด้วย 5) การสาธารณสงเคราะห์ ได้แก่ การดำเนินการสงเคราะห์ประชาชนทางด้านจิตใจและทางวัตถุที่มิใช่ขาด พระธรรมวินัยและสมณวิสัย เพื่อประโยชน์และความสุขของประชาชนแห่งวัดนั้นและทั่ว ๆ ไป (พระธีระยุทธ์ อุชุกาโร (เอมเป็ย), 2561)

ดังนั้นผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษา “ประสิทธิภาพการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในอำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา” ซึ่งพระสังฆาธิการในอำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา ควรได้รับการพัฒนาในด้านความรู้ให้มากขึ้น ทราบและตระหนักถึงภารกิจในการบริหารจัดการวัด เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนที่มีการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาส ในอำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสกับประสิทธิภาพการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาส ในอำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา
3. เพื่อเพื่อนำเสนอแนวทางการส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในอำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา

สมมติฐานการวิจัย

1. หลักการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาส ด้านบำรุงรักษาวัด มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาส ในอำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา
2. หลักการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาส ด้านปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่มีที่อยู่ในวัด มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาส ในอำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา
3. หลักการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาส ด้านอบรมและสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาส ในอำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา
4. หลักการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาส ด้านให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศลมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาส ในอำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย งานวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ซึ่งเป็นการผสมผสานวิธีระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

1. ประชากรกลุ่มเป้าหมาย

ประชากร ได้แก่ พระสงฆ์ในอำเภอสีดา จำนวน 208 รูป (สำนักงานเจ้าคณะอำเภอสีดา, 2564)

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ พระสงฆ์ในอำเภอสีดา จำนวน 167 คน

2.1 การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการกำหนดขนาดตัวอย่างในการวิจัย ทำการสุ่มจากกลุ่มประชากร โดยใช้สูตรของ ทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, 1973)

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

โดย N = จำนวนประชากรทั้งหมด
 e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ (นิยมใช้ 0.05)
 n = จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

เมื่อแทนค่าสูตรข้างต้นจะได้

$$n = \frac{208}{1+208 (0.05)^2}$$

$$n = 166.40$$

ดังนั้น ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เท่ากับ 167 รูป ผู้วิจัยจึงนำมาคำนวณตามสัดส่วนที่เหมาะสมของเยาวชนแต่ละชั้นการศึกษา โดยใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ

3. การกำหนดวิธีการเก็บและรวบรวมข้อมูล

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยศึกษาจากเอกสาร หนังสือ ตำรา วารสาร สิ่งพิมพ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในอำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมาได้แก่

1. การวิเคราะห์ความตรงเชิงเนื้อหา (Contents Validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของประเด็นคำถามการวิจัยกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยในรูปแบบของเทคนิคการวิเคราะห์ IOC (Index of Congruence) โดยผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบไม่น้อยกว่า 5 ท่าน ได้ผลการหาค่า IOC ระหว่าง 0.6 - 1.00 ทุกข้อ 2. การหาค่าความเที่ยง (Reliability) นำไปแจกให้กลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ของความเชื่อมั่นแบบสอบถาม (Try out) ทั้งฉบับเท่ากับ 0.978 แสดงให้เห็นว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นในระดับสูงสามารถนำไปแจกกับกลุ่มตัวอย่างได้

3.2 วิธีการเก็บและรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการจัดเก็บข้อมูลเชิงปริมาณตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1) จัดเตรียมเครื่องมือตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบสอบถาม ตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการแจกแบบสอบถาม

2) ผู้วิจัยเสนอติดต่อขอหนังสือจากหลักสูตรพุทธศาสนศรัทธมมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา

เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือถึงเจ้าคณะอำเภอสีดา ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อเข้าแจกแบบสอบถาม (Questionnaire)

3) ตรวจสอบความสมบูรณ์ครบถ้วนของแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่รับกลับมาก่อนนำไปวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีการทางสังคมศาสตร์

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ข้อมูลที่ได้ทั้งหมดไปทำการตรวจสอบความถูกต้อง การลงรหัส และประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์เพื่อทำการคำนวณค่าสถิติต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิเคราะห์การนำเสนอและสรุปผลการวิจัย โดย 1) สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ สถิติ ค่าร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ด้วยวิธีของเพียร์สัน

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ผู้วิจัยได้กำหนดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) เป็นผู้เชี่ยวชาญทางวิชาการที่เกี่ยวข้องหรือมีประสบการณ์โดยตรงเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 รูปหรือคน

2. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์โดยวิธีการ ดังนี้

1) นำข้อมูลที่ได้จากสัมภาษณ์มาถอดเสียงและบันทึกเป็นข้อความ 2) นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการจดบันทึกมาจำแนกเป็นประเด็น แล้วเรียบเรียงเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย 3) วิเคราะห์คำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท (Context) 4) สังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยและนำเสนอต่อไป

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในอำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา ตามวัตถุประสงค์ตามลำดับดังนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่ 1

ตารางที่ 1 ระดับประสิทธิภาพการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในอำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวม

(n=167)

ประสิทธิภาพการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาส ในอำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา	ระดับการปฏิบัติ		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1) ด้านคุณภาพของงาน	3.42	0.56	ปานกลาง
2) ด้านปริมาณงาน	3.40	0.60	ปานกลาง
3) ด้านเวลา	3.26	0.77	ปานกลาง
4) ด้านค่าใช้จ่าย	3.05	0.79	ปานกลาง
รวม	3.28	0.63	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในอำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.28, S.D.=0.63$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่ 2

ตารางที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างหลักการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสกับ ประสิทธิภาพการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาส ในอำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา

ที่	สมมติฐานการวิจัย	ความสัมพันธ์		เชิง	ระดับ	ผลการทดสอบสมมติฐาน	
		มี	ไม่มี			ยอมรับ	ปฏิเสธ
		1	หลักการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาส โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ ประสิทธิภาพการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาส ในอำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวม			✓	-

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างหลักการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสกับประสิทธิภาพการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาส ในอำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวม พบว่า หลักการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาส โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาส ในอำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา อยู่ในระดับสูงมาก ($r=0.773^{**}$) จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า แนวทางการส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในอำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา พบว่า หลักการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาส ได้แก่ ด้านบำรุงรักษาวัด ด้านปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่มีที่อยู่ในวัด ด้านอบรมและสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ ด้านให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล ดังนั้น เมื่อหลักการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสข้างต้น เป็นตัวส่งเสริมเกิดประสิทธิภาพการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในอำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา มากยิ่งขึ้น ทั้ง 4 ด้าน มีลักษณะดังนี้ 1) ด้านคุณภาพของงาน ได้แก่ จัดหาบุคลากรมาทำงานได้ตรงเป้าหมายของงาน ให้ความใส่ใจกับคุณภาพของงานที่ละเอียดมากขึ้น หมั่นติดตามผลงาน จนกว่าจะบรรลุเป้าหมาย 2) ด้านปริมาณงาน ได้แก่ ปฏิบัติกิจกรรมภายในวัดตามแผนงานที่กำหนด มีการแบ่งหน้าที่การทำงานให้ชัดเจน กำหนดบุคคลเข้าทำงานที่เหมาะสมกับปริมาณงานจัดหาคูการให้เหมาะกับจำนวนปริมาณงาน 3) ด้านเวลา ได้แก่ กำหนดเวลาของพระสงฆ์ได้ศึกษาได้อย่างเหมาะสม จัดสรรเวลาได้ตรงตามเป้าหมายของงาน กำหนดระยะเวลาในการจัดงานให้แน่นอน มีการวางแผนและเวลาที่ทำให้เสร็จตามวันเวลาที่กำหนด 4) ด้านค่าใช้จ่าย ได้แก่ กำหนดค่าใช้จ่ายให้เหมาะสมกับกิจกรรมที่จัด คิดหาแหล่งเงินทุนการจัดงานที่หลากหลายกว่าที่เคย มีการจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายของวัดอย่างถูกต้องโปร่งใส

อภิปรายผล

1. ระดับประสิทธิภาพการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในอำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง คือ 1) ด้านปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่มีที่อยู่ในวัด 2) ด้านบำรุงรักษาวัด 3) ด้านให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล 4) ด้านอบรมและสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ แสดงให้เห็นว่า การสร้างความตระหนักรู้ถึงความสำคัญของการรักษาความสงบสุขและความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างพระพุทธรูปและศาสนาในสังคม นอกจากนี้ การเรียนรู้เรื่องการบริหารจัดการที่ดีในวัดยังช่วยส่งเสริมพัฒนาการของชุมชนในด้านต่าง ๆ และเป็นประโยชน์ต่อความเจริญรุ่งเรืองของทุกคนในสังคมได้อย่างแท้จริง การรักษาวัดให้มีความเป็นระเบียบและสะดวกสบายสำหรับผู้ที่เข้ามาปฏิบัติธรรมจะเป็นการสร้างบรรยากาศที่เต็มไปด้วยความสงบและสมหวังให้แก่ผู้ที่มาเยี่ยมชมวัดด้วยความเต็มใจและความสุขใจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูปลัดเฉลิมพร อภิวิโร (แป้นกลม) (2562) ได้



ศึกษาเรื่อง “ประสิทธิภาพการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์วัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร กรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่า ระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.39$, S.D. = 0.790) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ 1) ด้านผู้รับสารอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.44$, S.D. = 1.806) 2) ด้านสารอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.43$, S.D. = 0.816) 3) ด้านช่องสารอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.43$, S.D. = 0.810) ด้านผู้ส่งสารอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.42$, S.D. = 0.815) ตามลำดับ

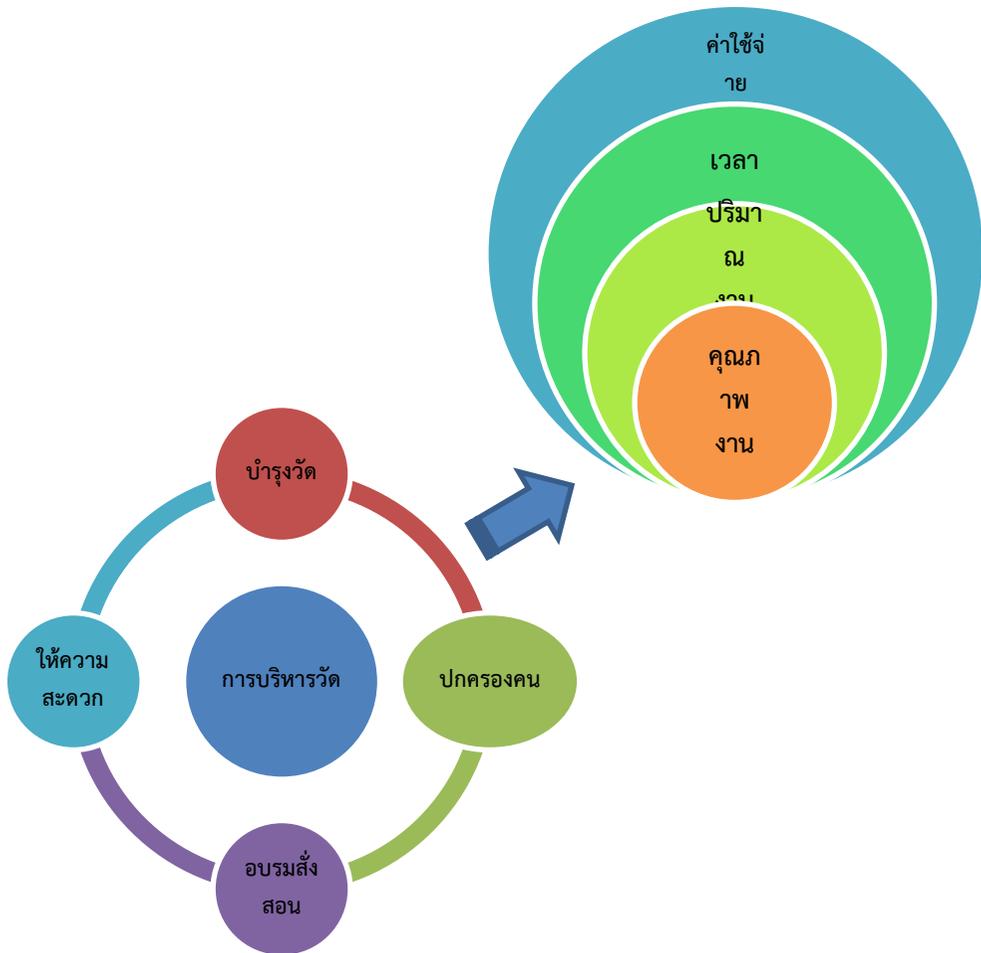
2. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างหลักการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาส กับประสิทธิภาพการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาส ในอำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา พบว่า หลักการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาส โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ ประสิทธิภาพการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาส ในอำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา อยู่ใน ระดับสูงมาก ($r=0.773^{**}$) แสดงให้เห็นว่า การบริหารจัดการภารกิจคณะสงฆ์ในเขตการ ปกครองเป็นหน้าที่สำคัญของเจ้าอาวาส และปัจจัยส่วนบุคคลไม่มีความสัมพันธ์กับการบริหาร จัดการภารกิจคณะสงฆ์ โบราณ ด้วยความร่วมมือของบ้าน วัด และโรงเรียน ด้านการเผยแผ่ ควรต้องมีการปรับปรุงแก้ไข เช่น อบรมพระสงฆ์สามเณรให้รู้จักวิธีการเผยแผ่ธรรมะ โดยการ จัดให้มีการเทศน์บรรยายในวันสำคัญทางศาสนา และจัดตั้งห้องสมุดภายในวัด เพื่อประโยชน์ ในการศึกษาแก่พระสงฆ์ สามเณร และประชาชน ด้านการสาธารณูปการ กาบารณปฏิสังขรณ์ ศาสนสถานและศาสนวัตถุ และด้านการสาธารณสงเคราะห์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาจินตวัฒน์ จารุขุฒโน (วิจารณ์ปริษา) (2562) ได้ศึกษาเรื่อง “รูปแบบการบริหารวัด สร้างสุขด้วยกิจกรรม 5 ส จังหวัดสิงห์บุรี” ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารวัด สร้างสุขด้วยกิจกรรม 5 ส จังหวัดสิงห์บุรี พบว่าปัจจัยด้านการดำเนินการกิจกรรม 5 ส ตาม กระบวนการ POCCC ประกอบด้วย P = (Planning) การวางแผน O = (Organizing) การจัด องค์กร C = (Commanding) C = (Coordinating) การประสานงาน การบังคับบัญชาสั่งการ C = (Controlling) การควบคุม กับรูปแบบการบริหารวัดสร้างสุขด้วยกิจกรรม 5 ส มีความสัมพันธ์กันมาก ($r= 0.941$, sig.= 0.000) และปัจจัยด้านการบริหารวัดสร้างสุขตาม หลักสัปปายะ 4 ประกอบด้วย 1) อาวาสสัปปายะ 2) พ 3 บุคคลสัปปายะ 4) ธรรมสัปปายะคือ กับรูปแบบการบริหารวัดสร้างสุขด้วยกิจกรรม 5 ส มีความสัมพันธ์กันมาก ($r= 0.844$, sig.= 0.000) จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้



3. แนวทางการส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในอำเภอ
สีดา จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสใน
อำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา มีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ (หลักการบริหารงานของเจ้าอาวาส
ประกอบด้วย บำรุงวัด ปกครองคน อบรมสั่งสอน ให้ความสะดวก + ประสิทธิภาพการบริหาร
จัดการ ประกอบด้วย คุณภาพงาน ปริมาณงาน เวลา ค่าใช้จ่าย) = แนวทางการส่งเสริม
ประสิทธิภาพการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาส ในอำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา ซึ่ง
สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระปลัดวรเมศวร์ นาควโร (ยิ้มกรุง) (2559) ได้ศึกษาเรื่อง
“รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการวัดที่ดีในจังหวัดชัยนาท” ผลการวิจัยพบว่า มี 4 รูปแบบ
คือรูปแบบที่หนึ่ง ได้แก่ การพัฒนาวัดสู่องค์กรที่มีสมรรถนะ ประกอบด้วย 3 กิจกรรม คือ
จัดทำแผนพัฒนาวัด ด้วยการระดมความคิดเห็นจากทุกภาคส่วนในการจัดทำแผนพัฒนาวัด
แผนยุทธศาสตร์จัดประชาพิจารณ์ และการถ่ายทอดแผนสู่ภาคปฏิบัติ การพัฒนาเครื่องมือ
บริหารจัดการที่ดีและมีประสิทธิภาพ และพัฒนาวัดสู่เป้าหมาย ด้วยการพัฒนาวัดเป็นอุทยาน
การศึกษาภายในวัด วัดพัฒนาตัวอย่าง และพัฒนาวัดเป็นวัดพัฒนาตัวอย่างดีเด่น รูปแบบที่
สอง ได้แก่ การพัฒนาศาสนบุคคลที่ดีและมีคุณภาพ ประกอบด้วย 3 กิจกรรม คือ จัดตั้ง
สำนักงานภายในวัด เพิ่มช่องทางการติดต่อประสานงานกับชาวบ้านให้มากขึ้น สร้างบุคลากรที่
มีคุณภาพ ด้วยการคัดเลือกพระภิกษุสามเณรที่มีความรู้ความสามารถ พัฒนาพระภิกษุสามเณร
ให้ได้รับการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น และสร้างศาสนทายาทที่ดีด้วยการคัดเลือกศาสนทายาท
อบรมศาสนทายาท ให้การศึกษาที่ดี รูปแบบที่สาม ได้แก่ การพัฒนาการเรียนรู้คู่คุณธรรม
ประกอบด้วย 4 กิจกรรม คือ เครือข่ายโรงเรียนพระปริยัติธรรม ด้วยการเรียนร่วมที่ศูนย์ตำบล
หรืออำเภอ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเครือข่าย สร้างและพัฒนาบุคลากรให้มีคุณภาพ
สร้างแหล่งการเรียนรู้ เช่น ศูนย์กลางการเรียนรู้ด้านการพัฒนาร่างกาย ศิลธรรม สังคม จิตใจ
และ ปัญญา ส่งเสริมคุณภาพการศึกษา ด้วยการพัฒนาผู้บริหารและครูมีคุณวุฒิและคุณธรรม
และการสร้างเด็กและเยาวชนต้นแบบ ด้วยการสร้างภูมิคุ้มกันด้วยการเสริมสร้างคุณธรรม
จริยธรรมอย่างจริงจังรูปแบบที่สี่ ได้แก่ การพัฒนาศาสนสถาน ศาสนบุคคล และศาสนพิธีกรรม
ประกอบด้วย 3 กิจกรรม คือ การพัฒนาศาสนสถาน ด้วยการอนุรักษ์ศาสนสถานให้มีความ
มั่นคง แข็งแรง และคงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ความเป็นไทย การพัฒนาศาสนบุคคล ด้วยการการ
พัฒนาทักษะทางด้านภาษาและวัฒนธรรมท้องถิ่นและการพัฒนาศาสนพิธีกรรม ด้วยการอบรม

ให้ความรู้เรื่องศาสนพิธีกรรมที่ถูกต้อง จัดทำคู่มือศาสนพิธีกรรมออกเผยแพร่ จัดกิจกรรมส่งเสริมและอนุรักษ์ประเพณีท้องถิ่น และจัดกิจกรรมส่งเสริมพระพุทธศาสนาอย่างสม่ำเสมอ

องค์ความรู้ใหม่



ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

สรุป/ข้อเสนอแนะ

สามารถอธิบายได้ว่า ประสิทธิภาพการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาส ในอำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา มีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ (หลักการบริหารงานของเจ้าอาวาส ประกอบด้วย บำรุงวัด ปกครองคน อบรมสั่งสอน ให้ความสะดวก + ประสิทธิภาพการบริหาร



จัดการ ประกอบด้วย คุณภาพงาน ปริมาณงาน เวลา ค่าใช้จ่าย) = แนวทางการส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาส ในอำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. คณะสงฆ์ควรมีการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับความสามารถในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ เข้าใจวัฒนธรรมองค์กรสงฆ์ และสามารถนำองค์กรสงฆ์สู่ความเป็นเลิศคาดการณ์เพื่อเตรียมการรองรับการเปลี่ยนแปลงของโลกาภิวัตน์และกระบวนการการบริหารจัดการวัดของพระสังฆาธิการได้

2. คณะสงฆ์ควรมีนโยบาย เกี่ยวกับบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาส โดยเฉพาะเน้นที่พระสังฆาธิการต้องมีความรู้เท่าทันโลก มีความเข้มแข็ง กล้าตัดสินใจในสิ่งที่ถูกต้อง ยึดมั่นในหลักการและความถูกต้องชอบธรรม

3. คณะสงฆ์ควรกำหนดนโยบาย ในด้านการอนุเคราะห์ สงเคราะห์ เพื่อให้พุทธศาสนิกชนได้รับความพึงพอใจและนำข้อบกพร่องในด้านศาสนกุตลต่าง ๆ ไปพัฒนาการให้ที่ดีขึ้นและนำเสนอวิธีการเพื่อให้พุทธศาสนิกชนได้รับประโยชน์สูงสุด

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. คณะสงฆ์ควรมีการพัฒนาทักษะความสามารถในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ เข้าใจ วัฒนธรรมองค์กรสงฆ์ และสามารถนำองค์กรสงฆ์สู่ความเป็นเลิศคาดการณ์เพื่อเตรียมการรองรับการเปลี่ยนแปลงของโลกาภิวัตน์และกระบวนการการบริหารจัดการวัดของพระสังฆาธิการได้

2. คณะสงฆ์ควรมีการลงพื้นที่ตรวจเยี่ยมงานให้ถ่ายทอดองค์ความรู้สมัยใหม่เกี่ยวกับบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาส โดยเฉพาะเน้นที่พระสังฆาธิการต้องมีความรู้เท่าทันโลก มีความเข้มแข็ง กล้าตัดสินใจในสิ่งที่ถูกต้อง ยึดมั่นในหลักการและความถูกต้องชอบธรรม

3. คณะสงฆ์ควรให้ความสำคัญในด้านการอนุเคราะห์ สงเคราะห์ เพื่อให้พุทธศาสนิกชนได้รับความพึงพอใจและนำข้อบกพร่องในด้านศาสนกุตลต่าง ๆ ไปพัฒนาการให้ที่ดีขึ้นและนำเสนอวิธีการเพื่อให้พุทธศาสนิกชนได้รับประโยชน์สูงสุด

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการบุคลากรภายในวัด หรือปัจจัยที่มีต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการพัฒนาพระสงฆ์ในเขตปกครอง หรือนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ในด้านอื่น ๆ เช่น หลักสัปปุริสธรรม 7 หรือหลักสังคหวัตถุ 4 มาประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพการบริหารงานของพระสังฆาธิการมากยิ่งขึ้น



2. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการคิดในองค์กรปกครองของสงฆ์ เพื่อนำมาใช้ในกระบวนการคิด หรือทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้และตระหนักเกี่ยวกับบริหารกิจการคณะสงฆ์ให้มากยิ่งขึ้นไป

3. ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ เพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการศึกษาวิจัยขั้นสูง เพื่อนำองค์ความรู้ที่ได้รับไปสร้างเป็นนวัตกรรมอย่างเป็นรูปธรรมในการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- จุฬารัตน์ บุญยากร. (2550). วัดพัฒนา 5. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- ชำเลื่อง วุฒิจันทร์. (2526). การพัฒนากิจการคณะสงฆ์และกิจการพระศาสนาเพื่อความมั่นคงแห่งชาติ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา.
- พระครูปลัดเฉลิมพร อภิวิโร (แป้นกลม). (2562). ประสิทธิภาพการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์วัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร กรุงเทพมหานคร. ใน สารนิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธวัชชัย จารุธมโม. (2552). ประสิทธิภาพการบริหารกิจการคณะสงฆ์ : กรณีศึกษา วัดในอำเภอหนองแขง จังหวัดสระบุรี. ใน วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ. มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธีระยุทธ อุษุจาโร (เอมเป็ย). (2561). การบริหารจัดการศาสนสมบัติของวัด อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี. ใน สารนิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระใบฎีกาสุชิน กิตติทินโน. (2544). ประสิทธิภาพการบริหารงานกิจการคณะสงฆ์ในอำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม. ใน วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ. มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระปลัดวรเมศวร์ นาควโร (ยิ้มกรุง). (2559). รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการวัดที่ดีในจังหวัดชัยนาท. ใน ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พระปลัดวรรณไชย มะยงค์. (2553). การบริหารกิจการคณะสงฆ์โดยหลักทศพิธราชธรรมใน จังหวัดชุมพร. ใน วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ. มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- พระมหาจันทวัฒน์ จารุฑฒโน (วิจารณ์ปรีชา). (2562). รูปแบบการบริหารวัดสร้างสุขด้วย กิจกรรม 5 ส จังหวัดสิงห์บุรี. ใน ดุษฎีพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการ จัดการเชิงพุทธ. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักงานเจ้าคณะอำเภอสีดา. (2564). ข้อมูลสถิติพระสงฆ์ในอำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา. นครราชสีมา: สำนักงานเจ้าคณะอำเภอสีดา.
- สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2565). คู่มือการประเมินมาตรฐานการพัฒนาวัด. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- Yamane, T. (1973). Statistics an introduction analysis. New York: Harper & Row.